

Timrå kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter prioriterad tillsyn i Ala skola
belägen i Timrå kommun

Tillsyn i Ala skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Timrå kommun under våren 2015. Ala skola besöktes av Skolinspektionen mellan den 19 och 21 maj 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Resultat årskurs 9

Enligt Skolverkets officiella statistik för år 2014 har verksamheten vid Ala skola lett till att 54 procent av eleverna i årskurs 9 uppnått kunskapskraven för minst godkänt i samtliga ämnen. Resultaten är de lägsta sett över en femårsperiod, när andelen under en femårsperiod annars har varierat mellan 73 och 77 procent. Andelen elever som inte har uppnått kunskapskraven i två, fler eller alla ämnen uppgår till 40 procent.

Även det genomsnittliga meritvärdet på 182,6 är år 2014 det lägsta under de senaste fem åren och skillnaden mellan flickornas och pojkarnas resultat är stor. År 2014 har flickorna 198,1 och pojkarna 160,1, vilket är de lägsta noteringarna under femårsperioden. Andelen elever som år 2014 är behöriga att söka ett yrkesprogram i gymnasieskolan uppgår till 82 procent; det gäller samtliga flickor men 71,4 procent av pojkarna. Endast 66 procent av samtliga elever är behöriga till ett naturvetenskapligt eller tekniskt program på gymnasieskolan – att jämföra med andelen i riket som är 82,9. Andelen flickor som uppnått kunskapskraven i alla ämnen uppgår år 2014 till 62 procent medan andelen för pojkarna är 46 procent.

Andelen elever med lägst godkänt betyg varierar mellan 79,2 till 92,9 procent i olika ämnen, där den lägsta noteringen gäller för ämnet samhällskunskap och den högsta för teknik. Den genomsnittliga betygspoängen varierar mellan 10,3 i samhällskunskap till 14,1 i moderna språk. Skillnaderna mellan pojkarnas och flickornas resultat är stor. Bland flickorna varierar andelen med godkända betyg mellan 86,2 i geografi samt idrott och hälsa och 100 procent i svenska och moderna språk. För pojkarna varierar andelen mellan 72 procent i fysik och 100 procent i teknik och moderna språk. För pojkarna är den genomsnittliga betygspoängen särskilt låg i såväl de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena där den varierar mellan 7,6 och 10,5.

Resultaten på de nationella ämnesproven för årskurs 9 år 2014 i engelska, matematik, svenska, kemi och religionskunskap ligger överlag lägre än för riket men något högre jämfört med resultaten i Timrå kommun. På Ala skola har 46,7 procent av eleverna fått ett högre slutbetyg i ämnet matematik än vad

provresultatet visade – att jämföra med andelen i Timrå kommun som är 42,5 och i riket som är 30,8. I ämnet kemi har 5,1 procent av eleverna på Ala skola fått ett högre betyg jämfört med provresultatet medan den andelen i riket är 33,8 procent.

Resultat årskurs 6

Andelen elever i årskurs 6 som år 2014 uppnått lägst kraven för godkänt varierar mellan de olika ämnena från 73,9 i svenska till 100 procent i hem- och konsumentkunskap. Även här är skillnaden mellan pojkars och flickors resultat stor. Flickorna har i hög grad uppnått kunskapskraven i alla ämnen, medan andelen pojkar som uppnått kunskapskraven är särskilt låg i svenska, engelska, matematik, historia och religionskunskap. Den genomsnittliga betygspoängen varierar sammantaget mellan 10,0 i svenska och 12,9 i idrott och hälsa. Även här syns stora skillnader mellan pojkars och flickors resultat. För pojkarna ligger den genomsnittliga betygspoängen under 10,0 i nio av sexton ämnen. I ämnet svenska är den genomsnittliga betygspoängen för pojkarna 7,1 och för flickorna 12,9. I ämnet engelska har pojkarna 8,7 och flickorna 14,3. Den högsta genomsnittliga betygspoängen har pojkarna i ämnet hem- och konsumentkunskap, 11,5. I inget av ämnena har flickorna en lägre genomsnittlig betygspoäng än 11,8. Den högsta, 15,0, har flickorna i geografi, religionskunskap och samhällskunskap.

Resultaten på de nationella ämnesproven för årskurs 6 år 2014 i matematik, svenska, fysik och historia ligger lägre än i kommunen, medan resultatet i engelska ligger något högre. I samtliga ämnesprov är dock resultaten lägre jämfört med riket. Andelen elever som fått ett högre terminsbetyg i ämnet matematik än vad provresultatet visade uppgår till 24,4 procent att jämföra med rikets andel som är 17,6. I ämnet engelska har 21,6 procent av eleverna vid Ala skola fått ett högre terminsbetyg än vad provresultatet visade, vilket kan jämföras med andelen i riket som är 7,2.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2015-10-30
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2015-10-30
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2015-10-30
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2015-10-30

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Ala skola måste se till att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen. Läsåret 2013/14 har endast 54 procent av eleverna uppnått lägst kunskapskraven för godkänt i samtliga ämnen. Skolan behöver arbeta systematiskt och kontinuerligt för att utveckla verksamheten så att den ger alla elever förutsättningar att lyckas i sin utbildning. Så hög andel som 40 procent har inte uppnått godkänd nivå i två, flera eller alla ämnen. Skillnaderna mellan pojkars och flickors resultat är stora.

Skolan har bytt rektorer ofta under de senaste fem åren och många lärare har slutat. Det har varit svårt att rekrytera lärare som stannar med den effekten att även lärare byts ut ofta. Kontinuiteten vid skolan såväl för elever som för personal har blivit lidande. Det är Skolinspektionens bedömning att Ala skola måste se till att samtliga elever i alla ämnen får en undervisning som ger dem förutsättningar att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att

se till att eleverna i alla ämnen ges ett aktivt lärarstöd, att undervisningen är strukturerad och tydligt utgår från de nationella målen och kunskapskraven samt att hänsyn tas till elevernas skilda behov och förutsättningar.

Ala skola måste också se till att ett beslut om särskilt stöd föregås av en noggrann utredning av elevens stödbehov och att de insatser som vidtas utvärderas med täta intervall för att se om de ger avsedd effekt. Om inte måste andra insatser prövas. Allt för att inte värdefull tid ska gå till spillo för eleven.

Intervjuer och enkäter ger en varierande bild av det arbete som bedrivs på skolan i syfte att skapa en trygg miljö och motverka kränkande behandling. Det är Skolinspektionens bedömning att skolan måste se till att skapa systematik även i det arbetet. Det innebär att de insatser som görs ska vara målinriktade och konkreta samt planerade utifrån en kartläggning av situationen på skolan.

Skolinspektionens bedömning är att Ala skola måste vidta åtgärder för att förbättra sitt kvalitetsarbete. Det innebär utöver de insatser som skolan redan gör att också se till att resultaten av värdegrundsarbetet och kunskapsresultaten sammanställs, följs upp och analyseras. Det är viktigt att rektorn bedömer enhetens samlade resultat och utvecklingsbehov på såväl grupp-, klass- som enhetsnivå. Analyser av elevernas kunskapsresultat är en grundförutsättning inför prioriteringen av åtgärder för ökad måluppfyllelse. Kvalitetsarbetet ska också dokumenteras.

Under det senaste året har många insatser gjorts vid skolan för att hitta rutiner för ett gott kvalitetsarbete. Rektorn har stort stöd av personalen i sitt utvecklingsarbete som utgår från det utvecklingsprojekt som sjösatts i Timrå kommun och som håller på att implementeras på skolan. Såväl rektorn som personalen uttrycker ett gott hopp om att se förbättringar i verksamheten redan under innevarande läsår.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Timrå kommun att senast den 30 oktober 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen på adress skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärostilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Timrå kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)
- Lärarna stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)
- Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att undervisningen är strukturerad och att eleverna ges ett aktivt och kontinuerligt lärarstöd.
- Se till att undervisningen tar hänsyn till elevernas skilda behov och förutsättningar.

- Se till att elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan stärks.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjlighet enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Enligt skolförordningen ska också elever genom en strukturerad undervisning ges kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att eleverna ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Enligt läroplanen ska elever ges inflytande över utbildningen. Där anges också att skolan aktivt och medvetet ska främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan, och de krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar att motverka traditionella könsmonster.

Ala skola har under den senaste femårsperioden bytt rektorer fem gånger. Enligt rektorn har många lärare gått i pension och det har varit svårt att rekrytera behöriga lärare som stannar vid skolan. Detta har medfört att skolan har en hög andel visstidsanställda lärare vanligen utan formell behörighet. Det i sin tur får till följd att eleverna får byta lärare ofta, vilket inte skapar stabilitet i utbildningen för eleverna. I intervjuer med elever framkommer att vissa klasser har fått byta lärare flera gånger i till exempel engelska och svenska. I matematik nämns att eleverna i årskurs 9 har bytt lärare tio gånger under sin tid på skolan. Det leder till en låg grad av kontinuitet i undervisningen och eleverna menar att det känns som om de antingen repeterar eller börjar om på nytt och inte kommer framåt i sin kunskapsutveckling i vissa ämnen. Enligt Skolverkets officiella statistik för läsåret 2013/14 har 67 procent av lärarna vid Ala skola en pedagogisk högskoleexamen. För jämförbara kommuner är andelen 90 procent och för riket 89. Enligt rektorns egna uppgifter om lärarbehörighet som Skolinspektionen begärt inför tillsynen framgår att 10 av de 21 lärare anställda vid skolan idag saknar behörighet i ett eller flera av de ämnen som de undervisar i.

Eleverna berättar vidare att det ibland är stökigt i klassrummet och svårt att kunna arbeta i lugn och ro. Det finns många elever som springer omkring i klassrummet och stör undervisningen. Ibland visas de ut eller får följa med en resurslärare till ett annat rum. Eleverna uttrycker själva i intervju att de

verkligen ser skillnad på den undervisning som bedrivs av utbildade lärare jämfört med den som bedrivs av lärare som saknar formell utbildning. De kan ge exempel på lärare som tydligt kopplar sin undervisning till nationella mål och kunskapskrav och som är duktiga på att motivera sina elever och skapa intresse för innehållet i undervisningen. När motsatsen råder kan det leda till att elever känner sig understimulerade, tappar intresset och ägnar sig åt andra aktiviteter alternativt stör övriga elever. De observationer av undervisningen som Skolinspektionen gjort vid tillsynsbesöket bekräftar bilden av en varierande kvalitet i undervisningen.

Resultatet av den enkätundersökning som Skolinspektionen gjort inför tillsynen visar att den pedagogiska personalen skattar områden som Grundläggande värden i undervisningen, Samverkan av undervisningen, Bedömning och betygsättning och Studiero betydligt lägre än vad referensgrupperna har gjort, det vill säga jämfört med såväl Timrå kommun som med samtliga medverkande skolenheter i landet som tillsynas under samma period. Även föräldrarna skattar i skolenkäten områden som Veta vad som krävs, Stimulans, Anpassning efter elevens behov, Grundläggande värden på skolan, Studiero, Elevens utveckling betydligt lägre än vad referensgrupperna gör. Den enkät som riktas till eleverna har för få svarande, vilket innebär att någon sammanställning av resultatet inte låter sig göras.

Rektorn menar i intervju att bilden stämmer med rektorns uppfattning om hur det har sett ut på skolan under de senaste åren. Skolverkets officiella statistik visar också en betydande försämring av resultaten under läsåret 2013/14 när endast 54 procent av eleverna uppnådde lägst kunskapskraven för godkänt i samtliga ämnen. Hela 40 procent av eleverna saknar godkänt betyg i två, fler eller alla ämnen. Skillnaden mellan pojkars och flickors resultat är stor.

Rektorn är, som tidigare nämnts, den femte på fem år och har varit anställd vid skolan sedan augusti 2014. Under innevarande läsår har rektorn och lärarna ägnat mycket tid åt att diskutera undervisningsprocessen såväl med varandra som med eleverna. Rektorn gör lektionsbesök för att ha underlag för diskussionerna. Rektorn vill påstå att situationen har förbättrats under året, vilket också de intervjuade lärarna håller med om. I sammanhanget kan också nämnas att det av personalenkäten framgår att de enda områden där personalen vid Ala skola har skattat ett betydligt högre värde än referensgrupperna är just Pedagogiskt ledarskap och Utveckling av utbildningen.

Det är Skolinspektionens bedömning att Ala skola måste se till att samtliga elever i alla ämnen får en undervisning som ger dem förutsättningar att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att se till att eleverna i alla ämnen ges ett aktivt lärarstöd, att undervisningen är strukturerad och tydligt

utgår från de nationella målen och kunskapskraven samt att hänsyn tas till elevernas skilda behov och förutsättningar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Timrå kommun föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Timrå kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att de åtgärdsprogram som upprättas anger vilka behov eleven har, hur behoven ska tillgodoses samt när och av vem åtgärdsprogrammet ska utvärderas.
- Se till att åtgärdsprogrammen utvärderas och följs upp.
- Se till att noggrant utreda elevens eventuella behov av särskilt stöd som ett viktigt underlag för beslut om särskilt stöd.

Motivering till bedömning av brist

Om det framkommer att en elev kan befaras inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn, som i sin tur ska se till att elevens eventuella behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om utredningen visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska sådant stöd ges och ett åtgärdsprogram ska utarbetas. Av programmet ska det framgå vilket behov av stöd eleven har och hur behoven ska tillgodoses. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Enligt rektorn och lärarna finns det många elever på skolan som är i behov av extra anpassningar och stöd. De båda lärteamen arbetar för att hitta sätt att anpassa undervisningen för dessa elever inom klassens ram. Elevhälsan finns med i de respektive teamen varannan vecka för att diskutera och komma fram till lämpliga anpassningar. Det kan ibland innebära att elever tillfälligt får sin undervisning i ett angränsande rum tillsammans med en resursperson eller att elever under en tid får arbeta i den så kallade studion med den resurslärare som finns där. Anpassningar av undervisningen kan också ske i klassrummet på olika sätt genom att elever får individualiserade arbetsuppgifter.

När det visar sig att de extra anpassningarna inte får önskad effekt lyfts ärendet i lärteamet och elevhälsan konsulteras för att göra ytterligare kartläggning och utredning av stödbehovet. Det kan resultera i att beslut tas om att särskilt stöd ska ges. Beslutet tas av specialpedagogen, till vilken rektorn har överlåtit beslutsfattandet i fråga om särskilda stödinsatser. I de fallen utarbetas åtgärdsprogram. Av de program som Skolinspektionen tagit del av framgår dock inte alltid vilka behov av särskilt stöd som eleven har. Inte heller framgår konkret vilka åtgärder som ska vidtas för att tillgodose det särskilda stödbehovet. Ofta anges att eleven "behöver undervisning i liten grupp", men inte vilka insatser

som ska vidtas i syfte att åtgärda problemen. När elevens behov av särskilt stöd uttrycks vagt och insatserna är allmänt hållna blir också åtgärdsprogrammet svårt att utvärdera och följa upp. Programmet blir inte det hjälpmedel i arbetet med särskilt stöd som det är tänkt att vara. Det blir också svårt att se vad skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd består i.

Det faktum att endast 54 procent av eleverna år 2014 har uppnått minst kraven för godkänt i alla ämnen tyder på att skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd inte fungerar som det borde. En så hög andel som 40 procent av eleverna har inte uppnått kraven för godkänt i två, flera eller alla ämnen. Enligt rektorn har det vid skolan varit alltför vanligt att beslut om anpassad studiegång har tagits, vilket innebär att ämnen som elever uppfattar som svåra plockas bort ur elevens studiegång. Enligt rektorns uppgifter gäller det för 10 elever. Det talar för att det finns elever som inte får det stöd som de har rätt till. Även lärarna säger i intervjuer att skolan inte kan ge extra anpassningar och särskilt stöd till alla elever som behöver det. Skolinspektionen bedömer att Ala skola måste se till att beslut om särskilt stöd föregås av en noggrann utredning för att klarlägga elevens stödbehov och att de insatser som vidtas utvärderas med täta intervall för att se om de ger avsedd effekt. Om inte måste andra insatser prövas. Allt för att inte värdefull tid ska gå till spillo för eleven.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Timrå kommun föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studietrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Timrå kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje enskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete mot kränkande behandling.

Huvudmannen har en skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling och därför också att se till att det varje år utarbetas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

I intervjuer framkommer en tudelad bild av stämningen på skolan. Många elever uttrycker att de känner sig trygga och att de trivs bra, medan andra inte håller med om den bilden. De beskriver det som att det råder ett klimat där elever har vant sig vid ett hårt språkbruk där det inte är ovanligt att elever kastar hårda och nedsättande ord mot varandra. Eleverna berättar också att det förekommer att det sprids elaka och falska rykten om situationer som kan ha uppstått antingen i eller utanför skolan. Eleverna menar att de vänjer sig vid klimatet och lär sig att inte ta åt sig av glåpord. Det händer också att de väljer att inte berätta för någon i personalen av rädsla för repressalier eller att bli kallade för skvallerbytta.

I de enkäter som Skolinspektionen gjort inför tillsynen har personalen skattat områden som Grundläggande värden på skolan, Studiero, Trygghet och Förhindra kränkningar betydligt lägre än vad referensgrupperna har gjort. Även föräldrarna har skattat dessa områden lågt, dock inte lika lågt som vad personalen gjort. För mer detaljerad information om enkätresultaten hänvisas till Skolinspektionens hemsida, där en sammanställning av Skolenkätens resultat för Ala skola finns att hämta.

Lärarna säger i intervju att skolan i stort sett är trygg men att det finns elever som känner sig otrygga. De menar att de hela tiden jobbar för att skapa arbetsro och deras uppfattning är att det har blivit lugnare under året. En elevvärd har anställts vid skolan och fler vuxna i korridorerna har enligt lärarna skapat ett större lugn. Uppfattningen är att det överlag är bra stämning på skolan även om det händer saker ibland. Lärarna ger också exempel på insatser som görs

för att skapa en trygg miljö. Det handlar bland annat om ett samarbete kring värdegrundsfrågor med det närliggande Folkets Hus, som under många år har arrangerat aktiviteter för ungdomar i Söråker.

Rektorns uppfattning är att stämningen överlag är god även om incidenter förekommer. Rektorn har fått signaler från föräldrar om att det är stökigt och rör sig därför ofta i korridorer och i klassrum för att bilda sig en uppfattning om läget. Rektorns känsla är att mycket av det som kritiserats kan ha sitt ursprung i händelser som skett vid skolan innan rektorn kom dit. När det händer något är det rektorns och personalens uppfattning att man har tagit tag i det. De menar också att elevvärden och fler vuxna på skolan har gjort en positiv skillnad.

Vid Ala skola finns en plan mot kränkande behandling som gäller för läsåret 2014/15. I den redogörs kort för diskrimineringsgrunderna och att det ska råda nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling vid Ala skola. Därefter anges vilka mål som ska gälla under läsåret 2014/15 samt vilka främjande och förebyggande insatser som ska leda fram till målen. Därefter anges i planen en arbetsgång för personalen att följa vid fall av diskriminering och kränkande behandling. Avslutningsvis anges på vilket sätt planen ska förankras hos personal, elever och vårdnadshavare samt att planen ska utvärderas i april månad år 2015 i klassråd, elevråd, lärteamsmöten och på arbetsplatsträffar.

Skolinspektionen konstaterar att planen är allmänt hållen. Den innehåller inte vilka slutsatser som dragits av någon tidigare utvärdering av planen eller av genomförd kartläggning av situationen på skolan. De insatser som beskrivs anger att skolan ska arbeta för att skapa en trygg miljö, men inte hur skolan har för avsikt att arbeta under året för att främja en trygg studiemiljö eller förebygga diskriminering och kränkande behandling. När insatserna är vagt formulerade blir de också svåra att följa upp och planen blir på så sätt inte det stöd i arbetet som den är tänkt att vara.

I intervjuer med såväl rektor som lärare framgår att planen mot kränkande behandling är föremål för diskussion i klasserna och de håller med om att den inte är så konkret som den borde vara för att vara ett verkningsfullt hjälpmedel i det förebyggande arbetet mot kränkande behandling. Rektorn menar också att planen måste bli tydligare och innehålla mer återkommande insatser som är styrda till de olika årskurserna. Han har också gett uppdrag till kuratorn att arbeta fram ett årshjul för arbetet och att tydliggöra innehållet.

Mot bakgrund av den varierade bild av det arbete som bedrivs på skolan i syfte att skapa en trygg miljö och motverka kränkande behandling är det

Skolinspektionens bedömning att skolan måste se till att skapa systematik i arbetet, att de insatser som görs är målinriktade och konkreta samt planerade utifrån en kartläggning av situationen på skolan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Timrå kommun föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Timrå kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Personalen vid skolenheten ges möjlighet till den kompetensutveckling som krävs, för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. (2 kap. 34 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att skolans resultat av värdegrundarbete och kunskapsresultat sammanställs.
- Se till att resultaten analyseras i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven i syfte att identifiera utvecklingsområden.
- Se till att åtgärder vidtas utifrån analysen för att utveckla verksamheten.
- Se till att kvalitetsarbetet dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det vid skolenheten bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de nationella mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter uppfylls. Skolan ska systematiskt och kontinuerligt följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på skolenheten ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever samt dokumenteras. Den skriftliga dokumentationen behövs för att regelbundet stämna av att kvalitetsarbetet leder till en utveckling mot målen. I ett längre perspektiv är dokumentationen en förutsättning för att kunna kartlägga verksamheten och identifiera områden som är särskilt angelägna att utveckla för att uppfylla målen och kunskapskraven.

Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Dokumentationen bör innehålla information om resultat och måluppfyllelse, analys samt beslut om förbättringsåtgärder. Elever, föräldrar och allmänhet ska kunna få del av viktig information om verksamheten för att bli mer delaktiga och få ökade möjligheter att göra val och påverka verksamhetens utveckling. För huvudmannen utgör den samlade dokumentationen av kvalitetsarbetet ett underlag för bedömning av olika verksamheters skilda förutsättningar och resultat och kan därmed bilda underlag för prioriteringar och insatser för ökad måluppfyllelse (prop. 2009/10:165, s. 305).

Av dokumentation och intervjuer med rektor och personal framkommer att mycket av det kvalitetsarbete som bedrivs på skolan tar sin utgångspunkt i ett utvecklingsprojekt som Timrå kommun startade för ett par år sedan. Med projektet som fond har skolan tagit fram sin egen idéplattform som utgör grunden för det kvalitetsarbete som bedrivs. Enligt rektorn innehåller idéplattformen skolans verksamhetsidé, positionsbeskrivningar och processer. Verksamheten beskrivs i ett antal processer; mottagnings-, undervisnings-, mentors-, elevservice-, elevhälso- och SYV-processen. Positionerna är de olika funktionerna som eleverna möter på skolan; lärare, lärteam, mentor, teamledare, studie- och yrkesvägledare, skolledare/rektor. Idéplattformen beskriver schematiskt de olika processerna och preciserar vilka uppdrag och ansvar de olika positionerna har. Där uttrycks till exempel hur undervisningsprocessen ska se ut. Processbeskrivningen ligger sedan som underlag i diskussioner mellan medarbetare och mellan personal och ledning i syfte att hålla den linje som beskrivs i plattformen.

Med plattformen som utgångspunkt utvärderas de olika processerna. I ett dokument kallat strategisk utvecklingsplan redovisas skolans övergripande resultat och de förutsättningar som rått under det gångna läsåret. Utifrån dessa fakta har skolan enats om några strategiska områden som behöver utvecklas. Enligt rektorn håller kvalitetsarbetet på att utvecklas och skolan är på gång att hitta fungerande former. Lärarna arbetar i sina respektive team med prognoser – det vill säga hur de bedömer elevernas möjligheter att klara mål och kunskapskrav i respektive ämne. Detta sker fortlöpande. Ännu finns dock inte arbetet dokumenterat, där resultaten i respektive ämne sammanställs, följs upp och analyseras för att kunna identifiera de områden som måste utvecklas i syfte att ge eleverna de bästa förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Skolenheten uppvisar en nedåtgående resultattrend och pojkarna har betydligt lägre resultat än flickorna. Det är av yttersta vikt att skolan i sitt kvalitetsarbete verkligen får tag i vad det är som måste utvecklas för att verksamheten ska lyckas i sitt uppdrag. I det arbetet måste även arbetet med särskilt stöd utvärderas och analyseras. Ger det särskilda stödet den effekt som eftersträvas? Satsar skolan på rätt insatser? Vad är det som ger effekt och vad gör det inte? Skolan har svårt att rekrytera behöriga lärare och måste för att hålla verksamheten igång anställa tillfälliga vikarier. Vilka insatser behövs för att försäkra att eleverna ändå ska få en undervisning som utgår från nationella mål och kunskapskrav? Hur ska skolan arbeta för att locka till sig behöriga lärare som stannar vid skolan?

Skolinspektionens bedömning är att Ala skola måste vidta åtgärder för att förbättra sitt kvalitetsarbete. Det innebär utöver de insatser som skolan redan

gör att också se till att resultaten av värdegrundsarbetet och kunskapsresultaten sammanställs, följs upp och analyseras. Det är viktigt att rektorn bedömer enhetens samlade resultat och utvecklingsbehov på såväl grupp-, klass- som enhetsnivå. Analyser av elevernas kunskapsresultat är en grundförutsättning inför prioriteringen av åtgärder för ökad måluppfyllelse. Kvalitetsarbetet ska också dokumenteras.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Timrå kommun föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa

Beslut

2015-06-17
18 (20)

Dnr 43-2014:8579

funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom dessa arbetsområden.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Agnetha Burström
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Ala skola

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Fakta om Ala skola

Ala skola ligger i Söråker som är en del av Timrå kommun. Skolan bedriver verksamhet för årskurserna 6 till 9. Sammantaget finns strax under 200 elever på skolan fördelade på tre parallella klasser i årskurs 6 och två parallella klasser i årskurserna 7, 8 och 9. Skolan är en av två i kommunen som bedriver verksamhet upp till årskurs 9.

Vid skolan finns ett tjugotal lärare som är organiserade i två så kallade lärteam samt ett elevhälsoteam. Skolans ledningsgrupp består av rektor, specialpedagog, studie- och yrkesvägledare samt teamledarna i de två lärteamen.